

ХАМШИРАЛИК ИШИ ТАРИХИ. МАҚСАДИ, ВАЗИФАЛАРИ ВА ЖАРАЁНИ.

ҚИСҚАЧА ТАРИХИ.

Хамширалик ишига биринчи асос солган инсон Флоренс Найтенгейл бўлиб, у Флоренцияда 1820 йилда бой оилада туғилади. Унинг отаси Флоренс Найтенгейлни хамшира бўлишига жуда қарши эди. Лекин шунга қарамай у ўзи севган хамширалик иши бўйича маълумот олади. У ўз беморларига яхши қараб, ширин сўзлаб, уларни руҳини кўтариши лозимлигини англаб етади ва шунга амал қилади. У беморларни шахсий ишларини ҳам хисобга олар эди. Флоренс Найтенгейл шундай деб айтган.

Тиббиёт хамшираси 3 хил йўналишдаги малакага эга бўлиши лозим;

- Илмий- касаллик моҳиятини билиш.
- Қалб - беморни тушуниш ва эшита билиш.
- Техник - беморни парвариш қилиш.

МАҚСАДИ!

Хамширалик ишини мақсади 4 хил бўлиб;

- ◉ Беморларнинг шахсий ишлари ва ҳаётидаги ишлари билан иш олиб бориш.
- ◉ Хамширалик ишини олиб борувчи шахс , ҳар томонлама фикирловчи ва қилаётган мақсадини билиш.
- ◉ Ишини мукаммаллаштириш .(ўқитувчи ёки менежер)
- ◉ Беморнинг шароитига қараб фикр тутиш.

ХАМШИРАЛИК ИШИ ЖАРАЁНИ ТУҒРИСИДА ТУШУНЧА .

Бу инсон, оила, жамиятнинг жисмоний, руҳий, ижтимоий эҳтиёжларини қондиришга йўналтирилган ҳамда илмий асосланган ва амалиётда бажариладиган беморларга ёрдам кўрсатиш бўйича ҳаракатлар йиғиндиси.

Ҳозирги вақтда ҳамширалик иши жараёни 5 та босқичдан иборат:

Хамширалик жараёнлари


```
graph TD; A[Хамширалик жараёнлари] --> B[1. Хамшира текшируви.]; A --> C[2. Бемор муаммоларини аниқлаш ва хамширалик ташхисини қўйиш.]; A --> D[3. Хамшира парвариши мақсадини аниқлаш ва хамширалик фаолиятини режалаштириш.]; A --> E[4. Режалаштирилган мақсадларни амалга ошириш.]; A --> F[5. Хамшира парваришини самарадорлигини баҳолаш.];
```

1. Хамшира
текшируви.

3. Хамшира парвариши
мақсадини аниқлаш ва
хамширалик
фаолиятини
режалаштириш.

2. Бемор
муаммоларини
аниқлаш ва
хамширалик
ташхисини қўйиш.

4. Режалаштирилган
мақсадларни амалга
ошириш.

5. Хамшира парваришини самарадорлигини баҳолаш.

I-БОСҚИЧ . ХАМШИРА ТЕКШИРУВИ.

Бунда хамшира бемор саломатлиги
тўғрисида маълумотларни тўплайди ва
касаллик тарихига ёзиб боради .

Улар 2 хил усулда бўлади:

- Субъектив .
- Объектив .

СУБЪЕКТИВ УСУЛ.

Бемор хақидаги руҳий, ижтимоий, физялогик маълумотларни тўплаш , яъни сўраб- суриштириш.

Хамширалик ишида сўраб-суриштириш жараёнини баҳо бериш босқичида маълумот йиғишнинг асосий воситасидир. Сўраб-суриштиришнинг якуний қисмида кейинги суҳбатлар учун вақтни режалаштириб қўйиш лозим. Бериладиган саволлар турлича бўлиб,

Очиқ саволлар. Вазиятни ойдинлаштирувчи саволлар. Ёпиқ саволлар. Йўналтирувчи саволлар.

Фикр юритиш шаклидаги саволлар.

Воқеалар кетма-кетлигини белгиловчи саволлар.

- Бемор саломатлиги ва ҳолати тўғрисида ўз тахминларини изҳор этади;
- Беморни яқинлари ва қариндошлари;

ОБЪЕКТИВ УСУЛ.

Кўздан кечириш ва беморнинг ҳолатини физикал баҳолаш ёрдамида йиғилган маълумотлар.

Физикал текшириш қуйидагиларни ўз ичига олади;

1. Турли кўрсаткичларни (ташқи кўриниш, онги ва тушакдаги ҳолати, ташқи омилларга боғлиқлик даражаси, шиллиқ қаватлар ва тери қопламасининг ранги ва намлиги, шишнинг мавжудлиги) баҳолаш ва таърифлаш.
2. Беморнинг бўйи ва вазнини ўлчаш.
3. Тана ҳароратини ўлчаш.
4. Нафас олиш ҳаракатлари сонини санаш ва унга баҳо бериш.
5. Пульсини санаш.
6. Артериал қон босимини ўлчаш ва баҳо бериш.

ОБЪЕКТИВ БАҲОЛАШНИНГ АСОСИЙ УСУЛЛАРИ.

- КЎРИШ.
- ПАЛЬПАЦИЯ.
- АУСКУЛЬТАЦИЯ.
- ПЕРКУССИЯ.

КЎРИШ.

Беморни кўриш жараёни умумий кузатиш билан чамбарчас боғлиқ.

- Кўрув пайтида тананинг бирор қисми қолиб кетишига йўл қўймаслик учун текширувнинг индивидуал усулини ишлаб чиқиш зарур.
- Кўрув ранг, ҳид, ўлчам, шакил, симметрия ва ҳаракатни ўз ичига олиши керак.
- Ҳар бир ҳолатда олинган маълумотларни бемор ёш тоифасидаги “нормал кўрсаткичлар” билан солиштириши лозим.

ПАЛЬПАЦИЯ.

Беморни қўллар ёрдамида пайпаслаб текшириш.

- ◎ Хамшира ўзининг кафтлари, бармоқлари ва унинг учлари билан текширилаётган тана қисми ёки аъзонинг ; а) юмшоқлигини,
б) ригидлигини,
в) ҳароратини,
г) таранглигини,
д) ўлчамини,
е) ҳолатини,
аниқлайди.

ПЕРКУССИЯ.

Бу текширилаётган соҳада зич органлар ёки ҳаво ва суюқлик билан тўлган аъзо ёки тўқималар борлигини аниқлаш мақсадида тана юзасини бармоқлар билан уриб кўришдир.

Перкутор товушларнинг турлари:

- Резонансли товуш - (ўпка перкуссиясида эштиладиган нормал чуқур товуш).
- Тимпаник товуш - (бўшлиқ ичидаги хаво бўлган аъзо ёки соҳа перкуссия қилинганда юзага келади).
- Тўмтоқ товуш - (зич аъзолар яъни жигар, ўт пуфаги усти, ўпка тўқималарининг зичлиги ошганда эштиладиган юқори тонли қисқа товуш).
- Мутлоқ тўмьоқлик.

АУСКУЛЬТАЦИЯ.

Аускультация органнинг ишлаш жараёнида пайдо бўладиган товушларни эштишдир.

У фонендоскоп ёки стетоскоп ёрдамида ўтказилади.

II-БОСҚИЧ. ХАМШИРАЛИК ТАШХИСИНИ ҚЎЙИШ.

Хамширалик ташхиси - хамшира текшируви натижаларида беморда аниқланган ва хамшира аралашувини талаб этиш саломатлик ҳалатидир.

Хамшира ва врач ташхиси ўртасида фарқ мавжуд бўлиб, врач ташхиси патологик ҳолатларини аниқлашга қаратилган.

Хамшира ташхиси эса саломатлик билан боғлиқ муаммоларига бемор реакцияларини изохлашга асосланган, яъни бемор шикоятларига асосланган белги ёки унинг ҳолатини ифода этувчи ташхисдир.

Масалан: “гипотермия” ёки “тана ҳароратининг тушиши”.

III.ҲАМШИРА ПАРВАРИШИ

МАҚСАДЛАРИНИ АНИҚЛАШ ВА ҲАМШИРАЛИК ҲАОЛИЯТИНИ РЕЖАЛАШТИРИШ.

Бемор текширилиб, ташҳис қўйилиб, устувор муаммолар аниқлагач, ҳамшира парвариш режасини тузади. Қўйилган мақсаднинг икки тури фарқланади:

- Қисқа муддатли - (1-2 ҳафта ичида бажарилиши лозим.)
- Узоқ муддатли - (узоқ вақт мобайнида эришилиб)

IV. РЕЖАЛАШТИРИЛГАН ХАРАКАТЛАРНИ АМАЛГА ОШИРИШ

- Бу боскичда касаллик профилактикаси, беморни текшириш, даволаш ва реобилетацияни амалга оширишда тиббиёт хамшираси куйиладиган тадбирларни уз ичига камраб олади.
- Хамширалик алмашинувининг учта тоифаси мавжуд:
- Мустакил
- Камраб
- Уз аро камраб

МУСТАКИЛ

- Тиббиёт хамшираси шахсий фаоллик курсатиб, уз мулохазасига келиб чиккан холда амалга оширади.
- Тана хароратини улчаш
- Артериал босимини улчаш
- Томир уришини улчаш

КАМРАБ

- Врачнинг ёзма курсатмалари ва унинг бевосита назорати остида бажарилади.
- Инекциялар
- Лабаратор текширувлар утказиш

УЗ АРО КАМРАБ

- Тиббиёт хамширасининг умумий амалиёт врачлари ва бошқа мутаххасислар билан биргаликдаги фаолият.

V. ХАМШИРА ПАРВАРИШИ САМАРАДОРЛИГИНИ БАХОЛАШ

- Хамширалик парваришига беморнинг реакцияси ва олинган натижаларни баҳолаш.
- Курсатилган ёрдам тахлили ҳамда хулоса.
- Хамшира парваришини максадига эришиш.
- Бемор реакциясини касалхонадан коникиш хисси ва истакларини баҳолаш.
- Курсатилган ёрдамни бемор ахволига таъсир самарадорлигини баҳолаш.
- Беморнинг бошқа мавжуд муаммоларни фаол излаш ва баҳолаш.
- Барча бажарилган муолажалар хамширанинг хужжатларида акс этиши лозим.

○Этиборингиз
учун раҳмат!

- *@med_konspekt_bot*
- *@tibbiyot_haqida*